

АРЕШТУВАЛИ РЕСТОРАННИХ РЕКЕТІРІВ

РЕКЕТІРИ ОПАНУВАЛИ ДВІ РОБІТНИЧІ ЮНІІ.
НЮ ЙОРК. — Спеціальний прокуратор Томас Е. Дюї обвинуватив 14 осіб, а між ними і двох практикуючих адвокатів, в організуванні рекету, який опанував дві робітничі юнії. Рекет був у початках під команду відомого рекетіра Артура (Доч Шульца) Флегенгаймера. Рекетіри оснували „охоронне товариство“ і при його допомозі добували від власників ресторанів величезні суми грошей, а за разом ошукували робітничі юнії та обкрадали їх з юнійних грошей. Таке каже прокуратор та підкреслює, що один з адвокатів-рекетирів був навіть співучасником у вбивстві людини. Від ресторанників вимушувано гроші, чи там окуп, терористичним способом, як відгрозжуванням вбивства в ресторанах і доми вонючих бомб, побиттям власників ресторанів чи пікетуванням ресторанів. Троє обвинувачених названо в акті обвинувачення провідниками відділу ч. 16 „Готел енд Ресторант Емплоїс Інтернешенел Елайенс енд Бартендерс Юніон“. Рекетіри добували при допомозі цього терору річно коло \$2,000,000. З 14 обвинувачених арештовано 9, а 5 осіб не годні ще зловити. Рекетіри хотіли опанувати всі робітничі юнії, яких члени є ресторанными робітниками в Нью Йорку, щоб дістати в свої руки юнійні фонди і ними оперувати. А рекетірське охоронне товариство, ними основане в 1933 р. під назвою „Метрополитен Кефетерія Овнерс Сервіс Компані“, побирає від деяких ресторанів і по \$10,000 за „охорону“.

ПРОТИ ПАРТИЙНОСТІ В ІМЕНУВАННІ СУДІВ.

НЮ ЙОРК. — Адвокатська палата міста Нью Йорку перевела на своїм чвертьрічній засіданні ухвалу, якою відкинула кандидатів на суддів апеляційного суду, котрих назначили обидві головні партії, себто демократична і републіканська. Адвокатська палата заявила, що кандидати є добрими суддями, але не мають кваліфікації на суддів в апеляційнім суді. А сталося це тому, що при назначенню, каже палата, не рішають судейські кваліфікації, а тільки політичні впливи.

ПРОДОВЖИЛИ ЧАС ГОЛОСУВАННЯ.

ОЛБАНІ. — Надзвичайна сесія легіслатури радила тільки три години й ухвалила тільки два закони. Одним з них є продовження виборчого дня вечором від години 6-тої до 9-тої. Це відноситься до цілого ньюйорського стейту.

З ЦІЛИМ СЕРЦЕМ — ЗА РУЗВЕЛТА.

ЮТИКА (Нью Йорк). — Так заявив на передвибірчій вісній губернатор Ліман. І підкреслив, що так відчуває цілий ньюйорський стейт.

ОДНІ ГУДІЛИ ПРОТИ ЛАНДОНА, А ДРУГІ ЙОГО ВИТАЛИ.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС. — Губернатор Ландон прибув до стейту, який вважають, що є в цілості за Рузвелта. Тому не диво, що одні його витали оплесками, а другі гудінням. Ті, що виявляли своє негодування, були головні робітники з Доблю Пі Ей. Ландон і тут заявив у промові, що Рузвелт не повинен бути вибраним президентом, якщо має бути задержана в цій країні американська форма правління.

ДЖАН ДЕЙВІС ЗА ЛАНДОНА.

НЮ ЙОРК. — Джан В. Дейвіс, демократичний кандидат на президента в 1924 р., заявив, що він завжди був демократом з переконання, а не для завбуди. І таким є тепер. І тому може сказати чисту правду, а саме зазначити, що теперішня демократична адміністрація не придержується демократичних принципів, а її допомогова акція підкопує мораль народу. Партія не держиться давньої засади: рівні права для всіх, а привілеї для нікого. Вона теж заводить диктатуру в Америці. Ось тому Дейвіс є за вибір Ландона.

ПРОТИ „ЦІСАРСЬКИХ РОЗТИНІВ“.

ФІЛАДЕЛЬФІЯ. — Д-р Френк В. Лінч з Сан Франсиско говорив на конгресі „Америкен Каледж оф Сорджес“ про т. зв. „цісарські розтини“, себто про ложничну операцію розтинну череви й уразу підчас пологів, щоб видобути живий плід. Роблять цю операцію, коли з якихось причин неможливо нормальні пологи. Д-р Лінч ствердив, що в ніякому країні на світі не вмирає стільки жінок через цю операцію, як в Америці. А це тому, що беруться за неї лікарі, які не мають відповідної практики для таких операцій.

ДРУКАРИ ЗА РУЗВЕЛТА.

НЮ ЙОРК. — „Ди Америкен Лейбор Парті“, що підтримує президента Рузвелта і губернатора Лімана, подає, що до неї приступили юнії друкарів (відділ ч. 6), яка є теж за Рузвелта, бо він уявляє собою „поступ“, а Ландон представляє „рекацію“.

ЗАКИДАЄ ГУВЕРОВІ, ЩО ШИРИТЬ ПАНИКУ.

Секретар внутрішніх справ Ікес таурував у Філадельфії Гувера за те, що закинув адміністрації Рузвелта „інтелектуальну нечесність“ за те, що вона зичила гроші, щоб привернути краєві добробут. Це, казав Ікес, закидує Гувер, за якого довг держави зріс на \$3,452,000,000 і який залишив Рузвелтові незбалансований бюджет. Тепер цей Гувер ширить панику і закидує адміністрації нечесність за те, що врятувала край від хаосу.

ПЕНСІЯ НА СТАРІСТЬ.

Норвезький уряд має намір від липня 1937-го р. ввести в життя одноцілий закон про засоблення на старість. Кожен громадянин по 70 років життя, наскільки не буде мати забезпеченого утримання, дістане пенсію 300 корон річно на селі, а 480 корон річно в місті. На цей фонд держава буде платити половину, громадянин — одну чверть, а одну чверть дасть окремий податок. На ту цінь буде треба 40,000,000 корон, бо Норвегія має тепер 161,000 громадян, що мають понад 70 літ.

ЧИ СЛОВО „ГИЦЕЛЬ“ Є ОБРАЗОЮ?

Псарі, брати Олександр і Осип Віснєвські в Яківці, білостоцького повіту, як звичайно, що це слово є образою. Вони навіть побили 12-літнього Кучковського за те, що назвав їх „гидцями“. А суд, хоч і знав, що слово „гидць“ образливе, засудив обох Віснєвських за побиття по 6 місяців в'язниці.

ЯК ШИРИТЬСЯ ПРОТЕСТАНТИЗМ У СТАНИСЛАВІЙСЬКИХ ЕПАРХІІ.

З протестантських пресових органів, що появляються в українською мовою в Коломиї і Станиславіві, виходить, що на терені станиславівської епархії протестантський рух між українським населенням постійно зростає. В кожному числі тих газеток читаємо про нові здобутки евангелізму на Підгір'ю і Покутті, де вже основано кількадесят протестантських станиць, куди стягають викликом українців. Як читаємо у „Вірі й науці“, протестанти відкривають за допомогою Голландії першу українську евангелістичну школу (7-класову) в Коломиї ще з цим шкільним роком.

ЧОМУ ПОЛЯКАМ НЕ ЛОВЕЛОСЯ НА ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГРИЩАХ.

Підчас пресової конференції в Польському Олімпійському Комітеті голова цього комітету, подк. Глябш, заявив, що головною причиною польських невдач підчас Олімпіади в Берліні є слабкий засяг польського спортивного руху й малий настрій „положення“ на розвиток спорту в школі, далі нехтіть поляків організуватися, підпорядковуватись і систематично працювати. Щоб у будучині досягнути успіх, треба повести більше успорядкування молоді, а також треба поцірити спорт у військову й у військовому спорті (П. В.). Щодо ж цих мас змагань можуть виявитись рекордисти.

НЕ РОЗВІДНИКИ, А ГРАБІЖНИКИ.

У Львові коло залізничного мосту при дуд. Подтяній колом у 20-тій годині три нападники на двох робітників — Ст. Бережницького з Дятин і пров. Бр. Гертолія з Мостиськ. Нападники спинили цих робітників і представлялися їм як розвідники державної поліції. В такому характері вони перекрили в згаданих робітників особисті речі й забрали від Бережницького мішечок з 21-ю з. і ніжик вартості 6 з. Крім цього ці, як виявилось, фальшиві розвідники зажадали ще від Бережницького валізи, а коли він валізи не хотів дати, грабіжники побили його по голові, руках і лицю, валізу забрали і втекли.

СМЕРТЬ БАТЬКА В ХВИЛІ КОЛИ МАТИ ПОВІЛА СИНА.

У Варшаві на розі вулиць Вспульної й Круної 30-літній безробітний горбун Зигмунт Скоруп стріляв до жінок, що переходили коло нього, й зранив її кудею з револьверу в чолі й у шию. Жінка кинулася дити, а горбун стріляв далі. Одною кудею поціляв припадком перехожого 27-літнього студента І. Котвіна, який таки зараз упав на тротуар і помер. Котвін шов до своєї жінки до лічниці, де вона якраз ловила сина. А горбун Скоруп стріляв, як виявилось, до своєї бувшої нареченої Ст. Сосновської за те, що вона з ним зірвала. Сосновська тяжко ранена, але жие.

ЧОЛОВІК, ЩО НЕ СПИТЬ УЖЕ 19 ЛІТ.

У Відні живе урядовець, мун Грін, що вже 19 літ не може спати. Свою голову записав він за порядку суму гроша інституту Роксфелдера в Монаху. Голову Гріна будуть досліджувати по його смерті. Біда з головою і зі сном трапилася Грінові в світовій війні в одному бою по вибуху гранати. Від цієї гранати стрясся його мозок і він від тої хвилини не може спати. Зпочатку це так нервувало Гріна, що він намагався пізнати, чому він не спить, але не зміг. Ніччю лежить він на своїй канапі, або слухає музику в радіо. Раю купується в зимній воді й їде до праці. Цікаво, що Грін має неавичайно сильний апетит, а останніми часами його знічч дуже звужилися.

ТЕМНОТА ПОЛЬСЬКОГО СЕЛА.

В Познанщині в Яворові при праці на полі Ст. Стещекаліна, літ 16, зломив ліву руку. Замість до лікаря, темні люди відвезли хору дівчину до анахора в Гембіцах. Знахор записав свою пацієнтку за хору рукою на шаурку на дереві. Хорали цілим тілом повисла на відомій руді. Знахор ливши дівчину довший час на шаурку. Він казав, що цим робом дічина виздоровіла, а тимчасом дічина вломилася собі ще й кісточку. Про бідну нещасну нема що й говорити. Її відвезли чимскорше до лічниці.

КСЬОНДЗ „КОСЬЦЬОЛА НАРОДОВОГО“ ЗАХОПИВ ГРОШІ.

Парох „Косцьола Народового“ в Ломжі, кс. Пехульський виграв на чвертку Державної Касової Лотерії, яку мав, 4,000 зл. За якийсь час кс. Пехульський зголосився до касового віконця дирекції лотерії в Варшаві по виграну. Урядник помілко виплатив йому замисл 4 аж 10 тисяч злотих. Зараз по відході ксьондза урядник похопився, намагався догонити ксьондза, але безуспішно. Урядник звертався аж до пароха „Косцьола Народового“ в Варшаві, кс. Пекана, з проханням інтервенувати. Кс. Пехульський заявляв, що про ніщо не знає, що держав у касі стільки, скільки йому належить за виграну. Підвізця почала підглядати і заважала, що кс. Пехульський розпоряджає більшими сумами. Аж до арештування ксьондза призначався до арешту. В цій справі відбулася розправа в окружнім суді у Варшаві. Обвинувачений оправдавася, що зпочатку не чисив грошей, що однісі хотів надатиш ку віддати але „забув“ це зробити. Суд засудив кс. Пехульського на півтора року в'язниці.

ПО 20 РОКАХ!

З Медіолану (Італія) звідомляють, що в горах Адамелло, недалеко проваля Тонетте, на висоті 2,960 м. знайшли цими днями тліні останки 16 поляглих воєків, що досі лежали спокійно під ледівцем. Ці воєки — 15 австрійців і 1 італієць — полягли певно підчас воєнних ділань на згаданій горі між 20-тим квітня й 15-тим травня 1916-го року. Припускають, що під ледівцями мусять іще лежати інші жертви війни.

АНТОНОВ-ОВСЕНКО ОБВИНУВАЧЕННЯ.

„Прагер Тагблет“ подає з Москви, що в стан обвинувачення поставлений бувший советський посол у Празі й у Варшаві, Антонов-Овсенко. Антонов-Овсенко оповістив у московській пресі покаєничого листа. Це нічого не помогло. Його обвинувачують за „контрреволюційну“ діяльність та участь у заговори. Антонов-Овсенко належав до старших большевицьких діячів. Як царський офіцер організував у Севастополі бунт гарнізону, а в 1917 році з Зимовий Падати в Петрограді арештував тодішній тимчасовий уряд. Підчас походу большевицьких банд на Україну на початку 1918 р. він причепив до свого назвища „Овсенко“.

НАСЛІДКИ ГОСПОДАРСЬКОГО ХАОСУ НА СВІТІ.

В Бразилії знищили до цієї пори понад 37 мільйонів мішків кави. Від кінця липня до 15-серпня знищили 361,000 мішків. У Голандії в одній тидки місцевості Вельо знищили мільйон кг. городини. Обиди і нафтою й підпалили. Таким чином знищили 350,000 кг. огірків, 60,000 кг. фасолі, 30,000 кг. салатів, 160,000 помідорів і багатьох інших роду городини. Все те зробили тому, щоб удержати ціну згаданих продуктів.

БРИТАНІЯ АПЕЛЮЄ ДО ЕСПАНЦІВ

ЛОНДОН. — Бритійський уряд поручив своєму амбасадорові в Мадриді звернутися до еспанських воєючих сторін, щоб вони щадили цивільне населення, головню жінок. У зв'язку з наступом повстанців на Мадрид червоні еспанські загони арештували в Мадриді кілька тисяч осіб, яким грозить мученича смерть. Бритійський уряд запропонував, щоб усі небажані в Мадриді особи забрали на свої кораблі та вивезли на якийсь час з еспанських територій.

СОВЕТИ ПРИГОТОВЛЯЮТЬ ДОСИЛКУ ЗБРОЇ.

МОСКВА. — Хоч советський уряд формально ще не відступив від лаку невтручання в еспанські справи, проте всі догадуються, що він проготовлює великі посилки зброї й амуніції, а передовсім боєвих літаків. Советська преса прибрала дуже бундечний тон і каже, що Совети не допустять до програної еспанського боєвого уряду. В Москві думають, що висилка 100 боєвих літаків повернула б воєнне щастя на бік лівих.

ПРИЗД ЧІЯНА ДО БЕРЛІНА.

БЕРЛІН. — До Берліна приїхав італійський міністер закордонних справ, граф Чіано. Його вітали німецькі влади з спеціальними почестями, не наче якого монарха. Догадуються, що приїзд Чіана до Берліна стоїть у зв'язку з погрозами Москви помагати еспанському лівому уряду. Німеччина й Італія задумують створити спільний фронт проти комунізму та інших течій, що поборюють фашизм.

ЖИДІВСЬКІ ПОГРОМИ В ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. — В часі розпочаття нового шкільного року по всіх польських університетах і високим школах вибухають протижидівські виступи. Жидівські студенти повинають, та змушують їх сидіти окремо в задніх лавках. Такі протижидівські виступи мали місце в торговельній школі в Варшаві, де побито більше як 20 жидівських студентів.

ЯК ГИНУЛИ КАМЕНЕВ, ЗІНОВІЄВ І ІНШІ.

ЛОНДОН. — Лондонські часописи описують подробиці, як гинули Каменев, Зіновієв і інші бувші большевицькі провідники, яких засуджено на смерть. Всі вони, крім Каменева, вірили, що їх помилують і цілкують за заслання. Перед смертю позовили їм бачитися з ріднею. Першого розстріляли Каменева. Він умер відважно. Після першого вистрілу смертної чети він жие жив. Офіцер ГПУ підійшов до нього та копнув його в голову. „Добрий його!“ — кричав він до інших членів ГПУ. З тими словами він сам добув револьвер і писав Каменеву ще одну кулю в голову. Нужденно умрав Зіновієв. Він був цілкомито зломаний. Передтим, як його виводили, він зімлів. На нього вилили відро зимної води. В навів притомному стані його вивели до другої кімнати, ч. 16, в Лубянській тюрмі і там чекіст, запустив пальці одної руки в його волосся, а другою приклавши ззаду до його голови револьвер, поклав його трупом. Відважно вмирав Смірнов. Він хотів в останнім моменті написати лист до Сталіна, але в хвили, як написав „Товариш Сталіна“, один з присутніх чекістів підійшов до нього і ззаду, застрілив. З 16 засуджених розстрілено тільки сімох. Що з рештою сталося, — крім чекістів ніхто не знає.

РИДЗОВІ СМІГЛОМУ ДАЮТЬ МАРШАЛКІВСЬКУ БУДУВ.

ВАРШАВА. — Генералові Ридзові Сміглому, теперішньому диктаторові Польщі, уряд задумує вручити 11-го листопада маршалківську будув. Того дня, що святкується як день „незалежності Польщі“, буде офіційно проголошена програма нової політичної польської партії, що піддержувати ме нинішній уряд. Партію цю творять на місці попередньої, званої „безпартійним блоком“, яка зо смертю Пілсудського розлетілася.

ДАЛЬША БОРОТББА В ЕТІОПІІ.

АДІС АБАБА (Етіопія). — Хоч війна в Етіопії формально закінчена, то фактично вона продовжується. Етіопські партизани нападають на італійські відділи і винищують їх. Деколи вони входять навіть у більші битви. На днях виявилася між італійським полком і етіопським більша бортба, в якій брала участь артилерія. Бортба була дуже жорстока та тревала 6 годин. Етіопці відступили, залишивши 400 трупів.

КРИВІВІ ЗАВОРУШЕННЯ В БЕСАРАБІІ.

ЧЕРНІВІ. — В Іліянука в Бесарабії дійшло до кривавих заворушень. Викликали їх прихильники старого календаря. Узброєні мешканці села намагалися розбити жандармерію. Дійшло до сутички, в якій одна особа згинувла, а три були тяжко ранені. Влада післала тепер до згаданого села відділ жандармерії в силі 1,000 людей в цілі „пацифікації“.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016.
4-0807.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДО НАРОДНОЇ МУДРОСТІ

Як це може бути, щоб ви там у газеті, чи там у проводі, не могли собі дати ради з якимсь-там чоловічиною, що своїми сплетнями, що їх пускає словом чи друком між громадянство, спричинює баламуту і деморалізацію між народом? Ось таке питання, як і йому подібні, доводилося нам не раз діватися. А з тими питаннями вимагається зарозом від газети, щоб вона відразу вдарила, як то кажуть, по лобі отих народних шкідників. А якщо ми цього в газеті не робимо, хочби тому, що це дуже часто неможливе з причин від нас незалежних, то на нас звальються відповідальність за те, що лихо не направлено.

Ми цієї справи не будемо розбирати основно. Але хочемо звернути увагу тих, що ставлять до нас такі вимоги, на те, щоб подумали, чи преса як така може дійсно за одним махом направити лихо, нанесене громадській справі різними невідповідальними особами, хочби ті особи були навіть незнайомі. Правда, що розправитися можна з особою не раз навіть дуже скоро, але не так скоро можна направити лихо, накоєне цією особою. І тому саме так дуже покутується не раз у громадській роботі за нерозважні вчинки навіть самих по собі невеликих амбітників, що затроюють громадське життя розповсюдженням таких неправдивих вістей, що відносяться до великих, а для нації то й святих справ.

І нам теж не раз дивним видавалося, як це є, що не раз так довго треба ждати, поки вдасться заперечити звичайні наклепи й успокоїти громадянство до цієї міри, щоб воно повірило, що все є в порядку. Роздумуючи над тим, приходять нам у допомогу та мудрість, яка вийшла з нашого села, а яка каже: Як один дурень камінь у воду кине, то й 12 мудрих не витягнуть. Прирівнюючи це до нашого питання, вийде: Як один нечесний поширив якийсь тяжкий наклеп, то потім треба довгих і великих зусиль, щоб правда знов стала горою. А вже як той наклеп поширюється при допомозі друкованого слова-газети, то справа стає ще тяжча, особливо тоді, коли та газета, що такі наклепи пускає, не лякається ні громадського ні американського суду, бо — не має нічого до страчання.

На селі бачив наш селянин дурного й камінь, а наш Франко думав у подібнім випадку про дурного й про перо, і написав: Не дай, Боже, дурному пера в руки. Ось таких дурних і невідповідальних, з пером у руках і без пера, не бракує в Америці і тепер! Через невідповідальні вчинки таких елементів маємо й час від часу замішання. Та це все минеться і поле буде вицищене. Тільки це вимагає часу, особливо тоді, коли для добра нашої імміграції не хочеться засмічувати часопису, чи наших публичних виступів — брудом, а хочеться задержати рівновагу й повагу.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИН“.

Передрук забороняється. — Авторські права застережені.

Де взявся в батька такий лагідний голос? Диво дивне. А на дівок глянув Володько докірливо. В очі його воґо.

— Ех, — вирвалося в нього. — Що тут казати?..

І більше не сказав нічого. Дівки вдячні йому. Дивний такий. Інший напевно он як усе розпелася би.

Гнали назад худобу до самого вечора. Гнали не шляхом, а побічними дорогами. Володько чув ведучу йому й батько кілька разів давав йому каштанку.

— Ідь! Мені вже геть зад обліз. Пер, мов вітер. Ночей, дубило його ма', не спав.

Володько йхав. Минали поля, луки, села. Батько збив на потилицю кашкета і був надзвичайно говіркий. На половині дороги Володько підіхав до нього.

— Ідьте ще ви, тату! Я вже відпочив.

— Но, но... Ідь, ідь...

Несли до рідних хат втому і радість. Які чарівні оті свята хата і все навкруги. Як приємно сісти на лаві за знайомим столом. На нім миска товстої, гарячої юшки. Заклопотана мати з усмішкою на устах і сльозою в оці. Працюють ложки, зуби. Пара страви

лоскоче нїздрі. Уривні оповідання. І здається, нема сили, якби могла розірвати цей маленький гурт людей з назвами, тато, мама і діти.

IV.

Почалося нове життя в суцїдствї фронту. Гарматні переґроми поволї стали улюбленим музикою... Село жило війною. Школа втекла... Зґраї дїтвори па́су́ть по лі́шниках та запустах худоби, палять купи листу, будують окопи, наступають, варять „у кухні“ і дістають порції.

Осїнь швидко минає. Шляхом снують обози, літають козаки зї штабу корпусу, що зупинився й осїв у Жолобоках.

Розпочинається попит на ове́с та сіно. „Ага, думає Матвій. Уже не йдуть самі до них, не просять. А скільки то зніщили того вїска“...

Матвієві, отому мужикові, що має помолнені працює руки, мозолї на долонях, відкопи й носить; ті очі, де безодня змагання, муки, впертості. Йому все ясне, мов два рази два. Він бачить, мов на долонї, цілу подію і не тяжко розуміюмо око оцінити її. Бачить і знає людей — чужих і своїх... І він казав: — пропаде

все, бо господаря нема. Нема в Росїї хазяїна!.. А без нього все „ніпочом“...

Це був тяжкий і суворий присуд. Але іншого в Матвія не знайшлося. Військо, здавалося йому, на те й створене, щоб руйнувати. І та руйнувача сила переважала над тими, що снажились і вивалились з сил, справно та твердо рукою тримали стерно гігантського корабля. — Кров така, — казав він. — Татарська!..

У Суражі за Шумськом, „база поповнення“. Тонка однокілька звязує її з Остроґом. Гарматній говір не вмовкає. Пішли „маршові роти“ на „пополненіє“. Тялявка на середині дороги між фронтом і запасовою базою. Майже кожного дня над вечір діти зриваються з гамором і женуться під жолобецький ліс.

— Москалі йдуть!.. Знайомі незнабутні слова. А з лісу висувались роти — одна за одною, без крику і пісень. Цеж не „перві бої“. Тепер ідуть бородаті сибіряки, молоденькі кацапушки з Рязані, Володїи, Вятки, хто знає, з яких країв, яких земель. Рясні, говори, барви...

У Тялявці нічліг. „Квартирери“ розписують на воротах крейдю: 5, 10, 15, як де. До Матвієвої хатинки втиснули від 5 до 12. Менше не можна було, більше не влязть.

По приходї в село „роти“ розпочинають торгівлю. Новенькі „сапaґи“, „палатки“, ва-

тові „фуфайки“, штани, вязані „кальсоні“. Салдат і душу чорту продасть! Да! Мінюють на старе, продають, за що тільки можуть.

— Старі! Меняї сапaґи!.. Давай ка́кіе небудь, ліш би на ногу абуть...

— А вам же... — Пловать. У Кремьяце новия дадут. Не пустят умірять у старих...

І міняли. На драгтя, на непотріб з доплатою „два целкових“. А роти виходять зі села, мов ограбовані. Відходять і не вертаються. Полон, смерть, ранення... З Кремьяця потяги тягнуться і „маршові роти“ розвозять по „тилу“ каліками. В полон гатили тисячі. Землю кістками забрукували.

Що ближче зима, то більше в селі „фуражирів“. Уже й на соломі попнт. Ячмінь та кож у моду пішов.

Продав Матвій перші п'ятьдесять пудів вїска по „руб і двацять“. Ну, це вже ціна, але й ще не справжня. Фуражир білий папір до підпису тиче Матвієві.

— То ні, господїи фуражир. Не підпишу.

— Піші атец. Усьо равно... Піші!

— Еє, не... Не можу. Характер не дозволить.

— Крутой ти дедя. Ну, ладна...

І пише розписку з ціною два рублі за пуд. Дивиться на те Матвій: нечесний пішов на-

вторе мій портїер, повен найвищого здудування. Бо віденець, хоч він сьогодні горожанин австрійської республіки, „ди репaблїк“, як це він каже трохи зїдливо — ще завше не позбувся теплого сентименту та вірно-підданого респекту від династичних володарів, від князїв починаючи. І йому просто годї увити собі нїнішастя того колишнього лемешівського козака Розума, коли він для порівняння думає про те, якби було, якби так напр. цїсарєва Марїя Терезїя була звїчалася з якимось парубчаком з Грінцінґу або з Нусдорфу...

— Ні, й не задумаєш! — каже мені наш віденець, ще раз крутнувши недовірливо головою, та після того, як я показав йому відому книжку німецького письменника Захер-Масоха про роман Єлисавети з Олексїєм, яку я випадком мав з собою, він, зберігаючи всетаки культурний рівень правдивого віденця, почав і собі наводити для прикладу деякі мезалїанси з історїї Габсбургів, особливо ж найновішої дати.

Але хоч я від тієї теми майже спеціалїст і продискутував її вже безліч разів трохи не в усіх середовищах тут, від сальонів інтелігентів починаючи, аж ген до тих льокалів простолоуддя, де гїсть не свій кригілк пива або фіртлик вїна на стоячї, то я з моїм новим знайомим не про те хочу тепер говорити.

— Отак, бачите, добродїю — кажу я до нього — що той Розумовський, якого імя таке популярне у Відні, не такий то вже дуже стопроцентовий москаль, як це вам, віденцям, здається. Такамо, як здається вам уже 250 літ, що українець Кульчицький, який в р. 1683 спас вам від заґлади Відень, це просто поїяк Кольшїцкі, і так же й нїні називається у вас відома каварня в його честь на Фаворїтєвштрассе... Та він Кульчицький, а не Кольшїцкі, такамо, як тамтой Розумовський, а не Разумовскї — розумієте мене?

Заскочений такою ненадійною коректурою столїтніх традицій з історїї Відня, мій пан Губермаєр починає мені притакувати, але з тим лука-

вим морґанням лївого ока, що у праворічного віденця означає ту рєшту недовірчивості, якої вже це переможєш нїяким аргументом, хоч я наводив йому прїтим мою німецьку брошуру про Кульчицького (1833) і прїрик йому прїслати її.

Але коли він прощається зі мною, то каже:

— Тепер я собі з цікавістю прочитаю про того Розумовського в моїй газетї, бо признаєся вам, що досї не читав її, „хоч статтю про нього я запрїмїтив, і не тільки в однім журналі“.

І тут пан Губермаєр доказав мені ще раз, що пересїчний віденець незначимої інтелігентїи читач газет, який звертає точну увагу на всі актуальні справи, і з яким ви нїні про Еспанїю можете дискутувати такамо річєво, як і про положення у Франції, або про небезпєку большевїзму. А це ось дня 23. м. м. віденська преса зазначила столїтє смерті Андрїя Розумовського (1836—1936) та прїсвятила йому з цього приводу, відповідно до журналу, рїзного обєму, але майже скрізь прїхильні зґадки...

Одначе в усіх тих статтях він — російський вельможа. Про його українське походження у статтях, які мені довелось читати, нїде нї зґадки.

Очевидно:

Бо вже батько його, наш останїй гетьман, був слуханим зняряддям в руках єлюки Катєрини, яка й прїнукала його вкінцї зрєктися — хоч і за грубі гроші та наґсродї — гетьманства (1764), після чого він жив ще цілих сорок літ, турбуючись головним чином собою та своєю „мноґолудною сімєю“, на утримання якої прїзначено було Катєриною Гаґацький ключ та Биківську волость. А після того, як гетьманський син, панїч Андрїй, гарнєнько виховався на українськїм хлїбі і напхавши кабузу української кєрвавицєю, поїхав у Петербург служити царєві та „отчєстєву“, українське походження Розумового Андруся очевидно геть прїзбавбулося, графський титул панів Розумовських прїобрзав своїм славом „х л о п с ь к е“ минуле вщєртє, і карїєрі пана графа

не стояло вже на перепонї нїщо. Отак, опинившись у Відні в часї від 1793—1836 р., спершу як царський посол, а далї, після того, як в р. 1815 дїстав титул князя, як почєсний горожанин наддунайської столицї, Розумовський добув тут доброго, як бачимо ще й нїні, незабутого іменї, особливо завдяки своїй любовї до мистецької краси і творчості, отже нахилив сито українськєму, з яким справді москєвська душа не багато має спільного, а прїтим Розумовський, як на ті часї, людина незвичайно освїчена, що в нього теж відсвіт української духовості. Бо нам треба нагадати собі лиш таких темних неґрамотїв та неотеїсїв з рїдїв тодішньої москєвської „арїстократїї“, як усе неохайні і панї Орлови та Патьомкіни, щоб зрозумїти вїтїмовість європейської освїти в Розумовськєму гаразд. Зокремаж і найбільш пропам'ятно зазначилася любов Розумовського до освїти й мистецької творчості в його сердечнїм зв'язку з Бєтовєном, який в історїї музичної творчості Відня записаний на завждї як один з найкращих її моментів. А хто знає неаблагану неспрїстївність великого творця І. Сїнфонїї для всього, що не підходило під маєстатичний рівень його артистичних вїмогів, той з найбільшїм зрозумїнням зможе оцінити вагу духової дружби між Розумовським і Бєтовєном.

Тут віденська преса вказує в роковинних споминах головно на квартет, що його Розумовський удержував власним коштом, забезпечивши кожного його члена матерїально на ціле житя, і який був Бєтовєнові в кожен час до розпорядимості, чим і пояснюється в першу чергу та готовість, з якою великий музикант Німєччини так часто навідувався до палати Розумовськєго. І такамо зґадують віденські музичні критики про те, що члєни того квартету були й собі неабиякі мистцї-інструменталїсти, а саме: Жупанчїг (перша скрипка), Йоган Зїна (друга скрипка), Ф р а н ц Вальс (альтівка) та І. А. Інкє (чєльо). Той квартет Розумовськєго мїг продукуватися, де хотїв і коли хотїв, маючи з цього погляду постїйний дозвїл свогоґо щєдроґо мецената, звсїм у протилєжностї до інших таких

музичних дружин, удержуваних тоді свїтськими чи духовними вельможами. Вони іноді поводилися з бїдними артистами мов з крїпаками, голєвнож у Росїї, де такий пан мї „своєного“ артиста ще і в половинї XIX. ст. навіть і вбїти, коли він не хотїв покїрно слухати панських наказів. Ми читаймо лиш з цього поґляду щось таке культурно-страшне, як відомого москєвськєго письменника Николая Лєскова оповідання „Стрїжий“, один з найбільш потрясаних малюнкїв крїпацтва в Росїї, які менї відомі. Прїтим годїться зазначити ще й те, що спершу другим скрипаком квартету був сам Розумовський, але згодом покинув це, кажучи, що „як дїлєтант не почувається гїдним грати із справжніми артистами“. Отак в розвитку славного на всьє свїт концертного мистецтва у Відні довелось Розумовськєму завдяки його квартетові відограти маркантну ролю. Те підкрєсив уже давнїше між іншим славний музичний критик Відня Едвард Гаґацкі, тойсамий, що у свїй час висловився з великим прїзнанням про красу голосу нашого незабутнього співака і патріота Олєксандра Мїнуґи, з приводу його виступів у цїсарській оперї у Відні (1885 року).

А три квартети Бєтовєна, прїсвєчені нашому князєві — ор. 59. — це мистецький пам'ятник тїєї дружби. Та цікаво, булоб воно почути від коґось з наших музиків, які вони, отї Бєтовєнові композиції, прїсвєчені Розумовськєму, особливо ж з поґляду на євєнтуальні впливи нашої музики на Бєтовєна.

Але зв'язок з найбільшим музичним генїєм Німєччини це далеко не одинокє з ланк, що так тїсно звязали імя Розумовськєго з Віднем. Як прїдєставив Росїї царя Олєксандра І. — того кумєдного свєця і варвара, „брата во Христї“ і скритого облудника — в добі Відєнського конґресу, він урєштї так захопився інтерєсами Австрїї, що бїдний Саша мусїв його аж напаминати, щоб не забув при нарадах „про добро своєї батьківщини Росїї“. Цікаво одначе, чи наш Розумовський, чуючи про ту „батьківщину Росїю“, подумав хоч раз про те, що діялось тоді з Україною, де вже про волю тїльки буйні вітри на моґлах співали. Затеж, радуючи свїй укоханий Відєнь, князє велїв побудувати тут один з мостів на Дунаї і розкішну палату на Ляндштрассє, зніщену великою пожеґєю в саму Сїльвєстрову нїч 1814 р., та опїсїя в трохи скромніших розмірах відбудовану, але після смерті Розумовськєго закуплену князем Лїхтенштаїну за цїну 190,000 сїбїрїних гульдєнїв, від якого вона врєштї перейшла на власність австрїйської держави. І кажуть, що коли Розумовський як 62-лїтній вдовець одружився удрєґе з прєґарною графїнею Константиною Тїргайм — його перша жїнка, графїня Тун, була теж славна краса! — то покої в його палатї були уладженї для неї так чарівно гарно, і з таким накладом коштів, що подобали на королївські тєреми з казки нїж на покої в аристократичнїй палатї. І не теж зґадують віденцї, шануючи пам'ять того „росїйськєго“ маґната...

А менї прїтим усе наново лїзе на думку питання, чо́му то польські аристократи, що жили у Відні і теж тут були меценатами мистецтва — ось як Любомїрські й Потоцькі — при кожній нараді заявляли Віднєві і свїтовї, що вони поляки і тільки поляки, і ще їх нїхто не поважився назвати нї нїмїями, нї москалями, а чо́му українська аристократія стала така охоча цуратися свогоґо роду? І чи з вищою освїченою верствєю не було в нас те саме? Д-р Остап Гриций.

Царїшка наш растєрєлся... Вот би тебє, атец, на царя... Аа!

„Мєрзєнна думка, бий тебє сила Божа!“ — думає Матвій. Він такого звсїм не мав на думцї. Цар царєм. Царя нїхто й не вважав господарєм. Цар собі цар. Сидить і царєво, от нїби архирєй при Службї Божїй у цєрквї. Господарї іншї — мїністри всїякі. Але ті нї нащо звєлися. Хто знає, що за мїністри там, але армію панїчниками бїлоручками, що нї бе, нї ме, не тїямить, запхали. Лізе тобї отакє в окулярах з тонєнньким носиком — хлєст хлєстом... Тут воґонь, смерть, а воно в „сєстрами“ (теж, прости, Господи, слово споганїї) розгул творить... Пішли таки в бїй. Дай у його команду народ. А ними всї штабї, всї обози запханї. Цигарки, перстєні на пальцїках, сєстри, подушки... Тьху! — теж вояки!

Але... І підписав.

— Не бось атец. Нїкто тебє не тронєт. А жїть і нам нада.

— Крадуть, аж курить, — казав після Матвій. — Краде, хто може. Мїліони злодїюґ... Не будє добра, ох не будє.

А фуражирї, офіцїри обзівів впасєні, мов кабани. Матвій знайомий, з бїліми вусиками „батарєєць“, завждї найжджає за вїсом, ячєнем, соломою. Заночує, замовить курку, заплатить добрі гроші. Вєчєром чай ждєть, „Кузьму Крючкова“ розкурює. — Ех, жїсть, жїсть! — вирветься часом, коли витяґнється на розстєленому сєред хати курїлі. — Вїжу, атец, ти на всьо свої глаз їмєєш... Панїмаю... Но вайна свєлоч разлажіла рускава чєлавєка... Кутєрма пашла... Гнїйот наш чєлавєк...

— Бо нєма хазяїна... От воно! — вїдповїдає пєвно Матвій.

— Да. Можєт ти і прав.

СОЮЗОВЦІ З РЕЙТН АМБОУ, N. J.
ОТСИМ ПОДАЮ ДО ВІДОМА, ЩО
ОРґАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ
УРЯДНИКІВ І ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ 104, 155, 168 І 315 У. Н. С.
В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ В ПЕРТ АМБОУ, N. Дж.
В ПЯТНИЦЮ, ДНЯ 23-ГО ЖОВТНЯ (ОСТОВЕР) 1936 РОКУ
в годині 7:30 ввєчїр.
На зборах будє прїйняний головний рекордовий секретар
Д. Галичїн та говоритимє про справи У. Н. Союзу. Отже
прошу всїх урядникїв і члєнїв прїбути конєчно на ті збори.
Іван Вавєрчак, гол. радїий У. Н. Союзу.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЩЕ ОДИН ПОГЛЯД.

У журналі „Католик Ревю“ о. д-р Арчдайсиз оф Болтимор“ появилася стаття, в котрій редакція критикує мон-сеньора Райена й о. Коклина за те, що вони зчинили публичну дискусію за політику. Газета заявляє за те, щоб обидва ці священники пішли до якого монастиря, де обов'язує правило мовчанки, на кілька місяців.

Стаття має наголовок: „Два політичні священники“.

Чи не піднеслося з появою тої статті число політичних священників на одного? Чи не повинен би наголовок властиво бути: „Три політичні священники“?

ОЦІНКА ОПОНЕНТІВ.

У цій статті „Католик Ревю“ каже:

„Як радіовим бесідникам, даємо д-рові Райенові 59 процентів, о. Коклинові 85 процентів. Щодо вимови слів, даємо д-рові Райенові 66%, о. Коклинові 75%; щодо умових здібностей — д-рові Райенові 89%, о. Коклинові 77%; щодо сили зискування людей на радіо — д-рові Райенові 28%, о. Коклинові 88%“.

Виходило, що не мізку треба для позискування собі прихильників на радіо. А може навіть мозок перешкадає? Чи не требаб о. Коклинові дати ще менший процент за його мізок?

СВЯЩЕНИКИ В ІМЕНІ ЦЕРКВИ?

Каже накінце стаття в „Католик Ревю“:

„Думати, що котрий з них говорив в імені церкви, було би просто глумом. Д-р Джан Райен говорив як приватний горожанин Злучених Держав, що називається Джан Райен з Мінесоти, а пан... з Дітройту говорив за Чарлза Коклина, і за нікого більше“.

Іншими словами, вони говорили як політики, а не священники.

Замітна пригадка з боку пресового органу церкви. Про це часто забувають люди, як їм вигідно забувати.

І ТУТ ДВА ПОГЛЯДИ.

В неділю в одній з протестантських церков у Нью-Йорку виступав пастор, д-р Аллен Найт Чамерз, з проповіддю, в котрій говорив про цьогорічні президентські вибори й старався порадишити слухачам, на кого їм голосувати.

Він виразно признав, що його промова має політичний характер, а потім став доказувати, що проповіді повинні порушувати політичні питання. Він признав теж, що багато з його слухачів підчас проповіді певно захоцуть встати й вийти з обуренням з церкви.

Значить, що й у справі пристойності розбирання політичних справ у церкві існують два погляди. Не всі є думки органу католицької архидієцезії в Болтимор, що священники для добра церкви й краю повинні держатися в проповідях остеронь від політики.

„ОРГАН МАС“.

У своїй політичній проповіді д-р А. Н. Чамерз розбирав між іншим політичні предсказування про те, хто буде вибраний президентом.

Між іншим він сказав, що не може покладатися на предсказування дослідників цього питання, висланих місьчанином „Фортюн“. Проповідник сказав:

„Цього місячника, що коштує 1 долар за один зошит, не можна вважати за орган нових народних мас“.

У звітах пожертв на виборчі кампанії, предложених сенатському комітетові, подано

було, що родина мільонерів Дю Портів дала для виборчої кампанії одного президентського кандидата суму 383,000 доларів. Питання: чи можна вважати, що ця мільонерська родина дала цю коштовальну суму на вибори в інтересі народних мас?

ГАРНІ УСТА.

За вікнами різних тютюнових крамниць можна побачити величезні оголошення одного сорту цигареток, на котрих намальована гарна жінка. Все її лице мальоване одною, брунатною краскою. Лише її уста намальовані червоною краскою. Через те з цілого образка кидаються в оці ці уста. Зайво й додавати, що ці уста гарні, повні, немовби зложені до поцілунку.

Та причому тут такі уста на оголошенню цигареток? На те, щоб підсудати дівчатам думку, що як вони будуть курити ці цигаретки, то їх уста стануть так само чарівні й привабливі для чоловіків, як у цієї жінки на образку.

Останніми часами в газетах стали появлятися про одного кандидата звітлення, що він почав говорити різко, грімко, вимахувати сильно руками.

Пощо грімкість промови, різкість вислову, сильний розмах рук у кандидата? На те, щоб підсудати слухачам і читачам думку, що кандидат це боєвий бесідник і боєвий діяч. Декотрі газетарі, прихильні цьому кандидатові, так і кажуть: виголосив боєву промову...

Звісно, можна бути боєвою людиною і можна нею не бу-

ти. Але боєва людина може боротися за нас, а може боротися й проти нас. Тому, коли чути про боєву людину, чи не треба би над тим застановитися: за кого вона боєва, проти кого вона боєва?

ДВІ ОСОБИ, ЧИ ОДНА?

„Нью-Йорк Ворлд-Телеграм“ наводить з промови републиканського кандидата Ландона, виголошеної дня 12-го жовтня, гострі слова проти допомогової акції федерального уряду. Говорив Ландон: „Ціла програма не має практичних, здорових, явних основ“, і так інше.

Два роки тому один великий політик, губернатор одного стейту, говорив: „Як демократи не захоцуть постійно за цю програму допомоги

та демократичну адміністрацію, то я за неї постою“.

Цим великим політиком був губернатор стейту Канзас, кандидат Републіканської Партії на уряд президента Злучених Держав.

НУ, І ЩО З ТОГО?

„Ну, і що з того?“ — питається „Нью-Йорк Ворлд-Телеграм“, видно припускаючи, що самий читач собі дасть на це відповідь.

Справді, що з того?

Багато висновків можна зробити з того. Але передовсім чи пригадувати цей факт, як почуємо закид проти політиків з противної партії, що її представник у 1932-ім році обіцявав одно, а потім поступив проти цих обіцянок?

З ТЕАТРУ І МУЗИКИ.

НЬО-ЙОРК, Н. Й.

Український Артистичний Театр, що є під управою Дмитра Чутра, виставить знов оперу Чайковського „Мазепа“, а це в неділю, дня 6-го грудня б. р., в Нью-Йорку, в Карнегі-Гол. Опера буде відспівана українською мовою. В виставі візьмуть участь нові артистичні сили.

Селянин: Пан доктор кажуть собі заплатити за курацію морі небіжки жінки. А чи пан її вилікували?
— Ні.
— То може пан її забили?
— Чи ви збожеволіли?!
— То завіщож пан жадають грошей?

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В СПРАВІ ТВОРІВ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА.

Чи пригадуєте собі нашого галицького селянина на весні? Як блисло весняне сонце й обсушило землю, він витягав коняку, запрягав до воза, насипав сівеньку збіжжя і виїздив у поле. Перехрестившись та сказавши наголос „помагай, Боже“, брав чепиги в руки й орав ниву; а потім своєю широкую і твердою долонею зачерпував із сівеньки зерно і розсівав його по полю. Коли зерно скільчилось і почало вилазити з землі, селянин тішився і радів. Що неділі по-полудні він виходив дивитися на свою ниву, як виростає його

го зерно. А коли прийшла пора жнив і його поле пишалось буйним колосом, то його radoшам не було кінця. Ця земля радувала його душу і кормила його тіло.

Таким сіячем, що сіяв духове зерно в український нарід, є наш славний письменник Василь Стефаник, про якого тепер хочу розказати. Його доля не є завидна; бо хоч він навіз нашого селянина орав та сіяв народню ниву, а навіть зерно його зійшло та пишалось повним колосом, то особисто він за те не має ніякої нагороди. Твори його признала українська суспільність як високо вартісні, а проте він нині прибитий, знеможений, старий, хворий та матеріально не забезпечений.

Не хоче він від нас милостині, бо є в нього те саме горде серце, що в кожного нашого порядного селянина, який не любить простягати руки по милостиню. Однак ми повинні допомогти йому в той спосіб, що купуватимемо його книжки, його твори. В Канаді перебуває син автора, який має з собою певну кількість творів Стефаника, зібраних в одній великій книжці. Ця книжка коштує \$5. Ми можемо допомогти йому, купуючи цю книжку. А через купно, ми самі набудемо дуже вартісну річ, яку варт прочитати.

В тій справі були вже навіть заклики в „Свободі“, та, на жаль, вони не принесли більших вислідів. На ці всі заклики відозвалися ледви шість осіб, які замовили книжку. Сумне це, але правдиве, що серед нас є таке мале зацікавлення своєю літературою.

Припустім навіть, що нашим людям в біжучу пору тяжко заплатити п'ять доларів. Однак у нас в Америці є багато товариств і клубів, які могли би купити цю книжку збірно, для своїх бібліотек. Є також у нас багато парохій, що теж могли би собі закупити цю книжку. Вони моглиб опісля випозичати її по черзі своїм парохіям за малою винагородою та в той спосіб повернулисяб кошти і користь для парохій булаб велика.

Ми мусимо цікавитися долею своїх письменників і мистців та помагати їм вдержуватися на поверхні життя. Мистці, творчі мистецькі речі, часто не мають можності подумати про своє матеріальне забезпечення. Коли наша суспільність не буде цікавитися долею своїх мистців, своїх велитнів духа, таких як Василь Стефаник, то не дивуюсь, що наші мистці потопають у чужім середовищі. Якесь чужа нація приголубить їх, а з ними забере теж їх мистецьку спадщину.

Цей допис пишу в надії, що він не пропаде без відгуку. Вірю, що всетаки серед нашої еміграції в Америці знайдеться більше число таких людей, що розуміють вагу цієї справи. Для тих, що хотілиб замовити собі книгу Стефаникових творів, подаю адресу його сина:

G. W. Stefanyk, Alberta College, Edmonton, Alta., Canada.
Михайло Люлька, Сайксвил, Па.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 19. жовтня померла в 40-ім році життя ЕВА ЧОП, жінка Томи Чопа. Покійна походила з села Михів, повіт Сокаль.

Похорон відбудеться в четвер, 22. жовтня, в год. 10-тій рано, в українській православній церкві, 334 1st 14-та вулиця, Нью-Йорк, Н. Й.

(Огол.) В. І. П.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Локкі для Вас

— Це є Легке Курення!

УНИКАЙТЕ ПОНАД — ПОБЛАЖЛИВОСТІ — ВИБИРАЙТЕ Легке Курення! Як ви затаїтесь з вашого Lucky ви маєте більше ніж задоволення з його гарного тютюну середніх аистків... Ви маєте рівнож вагу з сигарет, що ви є ласкаві до вашого горла. Бо це є легке курення... Lucky Strike!

Для вас, хто любить краші речі життя!

Іжте, куріть і будьте веселі — але посягайте по легке курення — посягайте по Lucky! Тому, що вибрати легке курення є справжня поміркованість — добрий смак і добрий осуд — добра справа навкруги. Добра справа для горла і для делікатних тканин. Добра охорона проти подразнення і кашлю. Тільки курці Lucky Strike задовольняються цією охороною — охороною, що дається процесом „It's Toasted!“ Отже це є добре курити Luckies, тому, що вони є легке курення. І говорючи про Luckies — як би так спробувати зараз одну?

★ ★ БЛИСКАВИЧНІ ВІСТІ! ★ ★ 14 Пасажирів Летячи до Побережжя Грають „Свіпстейкс“ в Повітрі

Небо є границею в Вашому Lucky Strike „Свіпстейкс“! 14 пасажирів на захід в новому, люксовому спальному „Американ Ейрлайнс Флаєр“, не хотіли втратити розважки з „Свіпстейкс“. Прислухавшись Беатріса Дрейдер прийшла на порятунок в картках для усіх. Тоді вона вислала вступні з Мемфіс.

Чи Ви вступили вже? Чи Ви виграли Ваші прекрасні Lucky Strike? Наставте радіо на „Your Hit Parade“ — в середу і суботу вечерами. Слухайте, судіть і порівняйте ці тони тоді спробуйте Ваш Lucky Strike „Свіпстейкс“.

І якщо Ви вже не курите Luckies, купіть пачку сьогодні і спробуйте їх. Можливо, що Вам бракувало чогось.

Luckies

— Легке Курення

З БАГАТОГО, ЦІЛОМ-ДОЗРІЛОГО ТЮТЮНУ — „IT'S TOASTED“

НЕ ЗАБУДЬТЕ! — що спеціальні ціни фірми СТАСЮКА — БУДУТЬ ОГОЛОШУВАНІ КОЖДОЇ П'ЯТНИЦІ

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ

ЗАВТРА

НА ОГОЛОШЕННЯ В „СВОБОДІ“

ГОЛОВНИЙ СКЛАД І ФАБРИКА:
124 First Ave., New York City

ФІЛІІ:
628 — 5TH AVENUE,
121 NASSAU AVENUE, GREENPOINT, Brooklyn

В НЕДІЛЮ, УВАГА! ШКАГО, ІЛЛ., І ОКОЛИЦІ! УВАГА!

1-ГО ЛИСТОПАДА 1936 Р.

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

В ГАЛІ ПРИ 1444 ПІ ВУЛИЦІ (ERIE STREET) ПОЧАТОК В ГОДИНІ 6-ТІЙ ПОПОЛУДНІ. ВСТУП ВІДПОВІДНО.

В концерті будуть виступати два церковні хори, сольно і деклямації. Святочний реферат виготовить парох о. К. Кирстюк.

Сподіємось що на цій святі не бракує ані одного українця і українки, щоб разом віддати честь полягалим і живим Героям України.

ВИБІР КОНГРЕСУ

Серед завзятої кампанії за вибір президента мало звертається уваги на вибори конгресу. Тому, що вся думка зосереджена біля змагань за вибори президента, то не дивлячись, що виборці недооцінюють того факту, що 32 сенаторів, або одну третину вищої палати конгресу, як теж 435 послів, або цілий склад палати репрезентантів, будуть вибирати в листопаді.

Вислід вибору членів конгресу може глибоко заважити на долі Злучених Держав, так само як вибір президента. Передовсім президент, як голова виконавчої, становить тільки одну третину федерального уряду. Фактом є, що президент рішає багато краєвих справ, а останніми часами відігравав невичайно важну роль в ініціативі законопроектів, однак він мусить мати підтримку конгресу, коли бажає зrealizувати щонебудь із програми своєї партії. Коли президент не має за собою більшості в конгресі, тоді між ним і законодавцями може повстати тертя.

Отже яку роль відіграє конгрес в американському житті? Перше всього, конгрес має законодавчу владу федерального уряду. Дві інші частини, виконавча і судейська, це однієї тіла: виконавча для виконання законних приписів, а судейська для вняснювання тих же. Конгрес це верховна влада, як європейські парламенти, незалежна галузь уряду, котрого ніхто не може розв'язати та скасувати нові вибори, як це водиться у Франції чи в Англії. Президент може тільки не підписати ухваленого закону, а найвищий суд може закон уневажнити, коли це противне конституції.

Проте конгрес має велику законодавчу владу, з котрою президент мусить рахуватися, якщо бажає робити які зміни чи реформи. Між іншим конгрес рішає про війну, мир, краєву оборону, оподаткування, державні кредити, міжстейсову та заграничну торгівлю, друкування та валюту грошей, натуралізацію, депортацію, імміграцію та багато інших справ. Останніми роками, конгрес обняв нове обширне поле суспільного добра для цілої нації, згідно з приписами конституції, котра передбачає, що конгрес може ухвалити закони "для загального добра Злучених Держав".

Сенат має деякі додаткові виключні права, а саме виступає як виконавча рада, за приписами конституції, так, що президент може заключати договори, назначаючи деяких високих урядників, включно до членів кабінету, тільки за порадом та згодою сенату. Це є співучастя сенату у заграничній політиці Злучених Держав, як теж право номінацій. Далі, сенат служить як найвищий суд у справах обвинувачення високих урядників, хоч палата послів має право переглядати всі о-

скарження за надзвичайними та-
ких урядників. Це право дає
конгресові можливість контролю
над адміністрацією. Навіть са-
мого президента конгрес мо-
же обвинувачувати.

Іншу важку функцію сповняє конгрес, коли вибір прези-
дента закінчиться так, що ні
один кандидат не дістане біль-
шої більшості голосів, вибраних елек-
торів. Конституція передба-
чає, що в такому випадку пала-
та послів вибирає президента
зпоміж трьох кандидатів, ко-
трі дістали найбільше число
голосів електорської колегії,
коли сенат вибирає віцепрези-
дента так само з трьох
кандидатів, що дістали най-
більше голосів у тій колегії.

Так викотріці зображені
функції конгресу. В бігу полі-
тичної еволюції вага конгресу
як законодавчого тіла мабу-
ть у децим зменшуватися, коли
щораз більше людей почали
глядати на президента, щоби
живив більше своєї виконав-
чої влади для переведення
всіх важких законів. Однак
роля конгресу, як органу пуб-
личної опінії, мабуть збільши-
лась, а по закону він не втра-
тив на авторитеті як єдине
законодавство Злучених Держав.

Останній, 74 конгрес мав
більшість демократів в обох
палатах. У сенаті 69 демокра-
тів, 25 республіканців, двоє
незалежних, а в палаті послів
322 демократів, 103 республі-
канців і 10 з інших партій. Я-
кий буде склад наступного
конгресу, годі покищо перед-
бачити.

У конгресі можуть засідати
члени тугешного як і чужи-
нечького роду. В останній
конгресі було кількадесят
членів чужородців, а між те-
перішніми кандидатами є ве-
лике число нужденського ро-
ду. Згідно з конституцією,
конгресмени мусить мати 35
років життя та бути сім років
ситизеном, а сенатор шонай-
менше 30 років життя і де-
сять літ ситизеном. Послів ви-
бирається на два роки, а се-
наторів на шість років. Всі
вони дістають платні по де-
сять тисяч доларів річно.

Образ.

— Тату, тата тебе образиди.
— Чому?
— Вчора сказала мені, що
я осел, а тепер каже мені, що
я викапаний батько.
— Останніми часами дістав
я багато листів із погрозами.
— А чи маєте на когось підозріння?
— Так, на мого кравця!

Наївний.

— Що? Ви дякуєте? Видно
вам наша кава не смакує?
— А леж де-там, пані добро-
дішно, дома я пью ще гіршу!

ПОЗІР! ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦІ! ПОЗІР!

ТОВАРИСТВО ЗАПОРІЗЬКА СІЧ, ВІД. 234 У. Н. СОЮЗУ

ВЕЛИКИЙ ОСІННІЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, ДНЯ 24-ГО ЖОВТНЯ (ОCTOBER) 1936 Р.

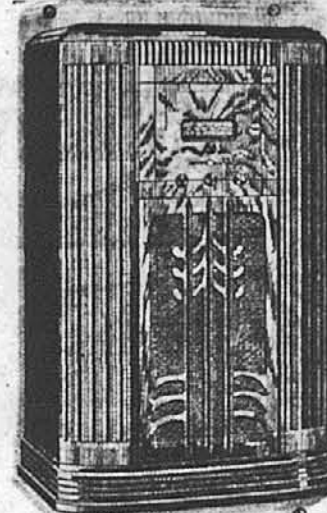
В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ, 214-216 EHLTON STREET, ELIZABETH, N. J.

Початок балу в год. 7-мій ввечір. — Вступ 35 центів.

На балі буде грати першорядна музика, яка задовольнить всіх гостей. Товариство запрошує всі Братства, Сестрицтва, Товариства і всіх чесних громадян до численної участі. За добру і веселу забаву ручить Комітет.

GENERAL ELECTRIC Focused Tone Radio

ГОЛОВНА КВАТИРА НА G.E. КОМБІНАЦІЇ РАДІО малі і більші. — \$20 даємо за ваше старе радіо. Гарантуємо, що на нових радіях G.E. дістанете кращу станцію, ліпше, як на інших радіях.

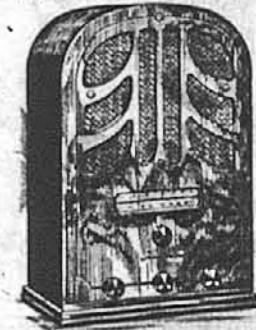

MODEL E-79 COMBINATION

7 Tubes - Extra I.F. Stage
3 Bands - 540-18,000 KC
Coverage - 5 Watts Out-put
12-Inch Speaker - Junior Sliding-rule Tuning Scale - Automatic Dual Vernier - Knob Band Indicator - Full A. V. C. - 2 Point Tone Control - Bass Compensation - Wave Trap.

Phonograph Features
Constant Velocity Motor - Automatic Stop - Record Compartment for 50 records - Balanced Lid Support - List Price \$99.75.

MODEL 79 COMBINATION

MODEL E-61 TABLE

6 Metal Tubes - 2 Bands - 540-17,000 KC - 2200-7000 K Coverage - 5 Watts Output - 8 Inch Speaker - Junior Sliding-rule Tuning Scale - 5 to 1 Vernier - Full A.V.C. - 2 Point Tone Control - Bass Compensation - Power Line Noise Filter - Wave Trap - 12 M.V. Sensitivity - 75 Selectivity - List Price \$29.95.

MODEL E-61 TABLE

Колі ваше радіо добре не грає, коли намагаєтесь його більше коштує, як воно варте, то ЗАМІНІТЕ його в нас за нове радіо. Дістанете за своє радіо 20 доларів і будете мати найліпше радіо, яке може бути. Бере всі станції з Америки і Європи.

Зайдіть до Сурми поговорити. Відчинено кожного дня до 10-тої ввечір, і в неділю. Як не можете зайти, закликайте по нашого заступника. Кличте: DRY DOCK 4-3752. Заходіть або пишіть: 219

SURMA

103 AVENUE A, (BET. 4th & 7th STREETS), NEW YORK, N. Y.

Слухайте Української Програми Сурми. Станція WBNX, 1350 Kc. Кожної суботи в 4-тій половині.

В Сурмі також продають: G. E. WASHING MACHINES, VACUUM CLEANERS, IRONS, TOASTERS and REFRIGERATORS.

— Що ви пете дома?
— Постійно чай з румом. Моя жінка не чай, а рум.

Зростаючого державного доходу не можна вважати мірною ознакою благополуччя, хіба що він складається виключно з приходу із приватних джерел".

Говорить державний сенатор В. Барбер Барбер на зборах Жіночого Республіканського клубу в готелі "Вінфілд Скот" в Елізабеті, Н. Дж.

Як довго величеські суми, започатковані федеральним урядом, становлять значну частину збільшення державного доходу, так довго ми не будемо безпечною добротою", сказав сенатор Барбер.

Буде так, якийсь тягучий себе вору за вузла своїх чобіт. Новий Роддлі роздає багато грошей, люди видають їх, вони стають податком, і Новий Роддлі грає гроші собі пригноду збільшення доброти. В суті речі це тільки збільшення на папері за позичені гроші.

Побільшені податки накладають, щоби покрити урядові недобори. Що варт збільшення державного доходу, коли рівночасно з тим побільшеням збільшують податки? Великий дохід не робить чоловіка багатим, якщо податки забирають від нього найбільшу частину його грошей.

Може воно і модерно, може те політика вільного руху мати перебільшений державний дохід і великий податок, але я волів би випробувати й вірну рівновагу мірного державного доходу і малого податку". (п. олод.)

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

МИ, ДІТИ, Іван, Марія, Олена і Елізавета пошукуємо нашого батька **ІВАНІ ІВАНОВИЧ**, що лишив нас 10-го липня 1936 р. Хтоб його знав, просимо подати нам його адресу. **JOHN IWANETZ (сін), 507 Bedford Road, Pleasantville, N. Y. 247-8**

УЧИТЕЛЬКА бажає обняти посаду сечас при українській диточій школі. Знає усі обов'язки, які входять в ділянку такої праці. Зголошення прошу слати на адресу Свободи, J. S. 247-8

ПОТРІБНО ДІВЧИНІ до домашньої роботи, від 18 до 35. Порядна родина і дім, 2 дітей 5 і 9 літ. Треба мати поручачку листи. Платня \$25 до \$30 місячно. Іншість англійською мовою до: **Mrs. SOYPOL, 519 Leffelt Ave., Brooklyn, N. Y. 246-7**

НА ПРОДАЖ мала ферма, близько Милвил, Н. Дж. дуже добра для пекання курей, 3 акри землі, майже новий дім на 5 кімнат і інші будівки, малий город. Є близько фабрики. Мусить бути продана з причини розподілу спадку. Ціна \$2,000. Голоситися до: **A. HYDIK, R. D. 1, Carmel Rd., Millville, N. J. 235-48**

НА ПРОДАЖ ГРОСЕРІЯ І ДЕЛКАТЕСЕН. Бізнес добре вироблений протягом 10 років. Продам за половину ціни з причини другого бізнесу. Голоситися, телефонічно: **BERGEN 3-7926. 247-8**

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО **УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР** **321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 5-2410.**

Урядові години: рано від 10 до 12, ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

ПРОФ. РАФІД ГАМІВЕЙ (RAFFED HAMIWEY). араб з Далекого Сходу, що гордиться першою нагородами на світовому ринку як найкращий острівний і психічний відгалу-вач в Америці.

Без уваги на те, які ваші клопоти й проблеми, ви тільки зайдіть чотири рази на тиждень до Радіо Гамівея, поділіть свою утруднену справу, поділіть свою проблему з нами, і ми вам на них порадуємо, так, начеб я знав вас віддана. Пишіть виразно по англійськи. Свій лист адресуйте: **Raffied Hamiwey, 383 Jackson Ave., Jersey City, N. J.** Як живе недалеко Джерсі Сіті, то зайдіть до моєї канцелярії, де дістанете задовільну пораду і поміч за невелику ціну.

Як бажаєте побачитися з мною особисто, то зателефонуйте: **Delaware 3-5904. Office: 383 Jackson Ave., corner of Ege Avenue (over Meat Market), Jersey City, N. J. 226-7**

ПЕТРО ЯРЕМА **УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК** **ЗАНИМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОКН, БРОКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦАХ 129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel. Orchard 4-2565**

BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 165 St.), BROOKLYN, N. Y. Tel. Ludlow 4-2565.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХА-П ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС "СВОБОДА".

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

Орандо був відважним воїном. Колиб на нього був напад лев, він був би мав менше страху, ніж тепер, коли на нього напали чотири кровожадні дикуни з організації "жахливої смерті". Побачивши, як вони з поспіхом зближаються до нього, він жахливо закричав. Його крик почув Тарзан і почав бігти йому на підмогу.

В тім моменті посеред нетрів у шатрі лежала біла дівчина. Вона переверталася на всі боки і хоч була дуже втомлена дводневним маршем, то не могла чомусь заснути. Таємничий шум нетрів, далі хари, споряджений чорними, до якого вона зовсім не звикла, а передовсім пляни, що занесли її сюди до Африки, не дали їй заснути.

По кожній хвилині, як тільки вона відкривала очі, щось пробу-джувало її і вона мусила силу-вати себе, щоб на хвилину за-спити. Та хотіла вже багато тер-піти, хоч трудніше і небезпе-ки ще далі її лякали, вона ні на хвилину не вагалася, чи вер-татися, чи йти далі. "Краще вмерти ось тут, ніж завертати від свого шляху", думала вона.

Кілька кроків від її шатра стояв озброєний сторож. Він вдвинувся у темні нетрів та прислухувався до кожного звуку. Нагло в одному місці захрустіло хабаззя. Він вціпив свій зір у це місце і побачив перед собою гурт людей, оді-тих у кожні леопарди. Він хотів крикнути, але жаждав йому горло. Один з людей-леопардів кинувся на нього і розірвав йому горло.